

Martina Spiritová: Školní pěvecký sbor jako prostředek zvyšování zájmu o hudbu a jako alternativa její výuky na čtyřletých gymnáziích

Oponentský posudek disertační práce

Martina Spiritová ve své práci přináší velmi zajímavé téma, a sice jak je možné v rámci stávajících školských předpisů realizovat hudební výchovu na vyšších stupních gymnázia zcela revolučním způsobem. Je třeba s uspokojením konstatovat, že není jednostranně nadšenou propagátorkou této koncepce, ale od počátku se snaží zaujímat objektivní nadhled a poukazovat nejen na klady, ale i možné problémy a námítky ze strany oponentů. Výhody činnostního pojetí hudební výchovy, realizované čtyřletým členstvím ve školním pěveckém sboru, se autorka také pokusila podpořit výzkumnou sondou, v níž se snažila zjistit rozdíly ve vývoji hudebních schopností, dovedností a vědomostí mezi dvěma skupinami studentů, výzkumnou a srovnávací. Je sympatické, že zjištěná fakta, která jsou přirozeně příznivější pro výzkumnou skupinu, nijak nepřeceňuje a je si vědoma, že vědecké potvrzení zkoumaných hypotéz by potřebovalo mnohem širěji založený výzkum. Je třeba ocenit přesnost zpracování získaných výsledků a jejich statistické vyhodnocení formou grafů a diagramů. Na druhé straně je třeba konstatovat, že tato sonda, jejíž omezenou platnost si autorka velmi dobře uvědomuje, zabírá zhruba polovinu celkového rozsahu textu.

K uvedené výzkumné sondě mám několik připomínek a dotahů.

- V některých případech není jasné, kdy se pracuje s kolektivem jako celkem a kdy s jednotlivci, viz např. položku nácvik skladby, kdy se měří úspěšnost a rychlost zvládnutí skladby zřejmě v celé skupině (s. 27, 46). Dále totéž na s. 32. Lze toto zjištění vztáhnout na každého člena skupiny?
- Mám kritické výhrady k některým modelům zadávaným v rámci výzkumu hudebnosti. Týká se to modelů rytmických (č. 1 je neukončený, č. 3 je v jiném taktu, což může ztížit jeho pochopení). Není také uvedeno, jak byly modely předváděny, především zda současně zněla pulzace. (s. 31)
- Modely pro paměť pro melodii (s. 38) jsou podle mého názoru nepřiměřeně obtížné a správnost odpovědi při možnosti ano – ne může být dílem náhody.
- Jaký je význam termínu „tón“ v konstatování, že průměrný hlasový rozsah žáků byl zhruba 15 tónů (2 oktávy)?

- Z tvrzení, že zpěvák potřebuje pro zpěv z listu znát přesně intervaly (s. 62) může vyplývat, že proces vokální intonace je omezen pouze na použití intervalové metody?

Pokud jde o vlastní navrženou koncepci výuky, není cílem mého posouzení popisovat, co všechno zahrnuje, ale především klást otázky, jaká rizika s sebou tento způsob výuky přináší. Jako kruciální se mi jeví problém napojení vzdělávacího poslání takto koncipované výuky na provoz běžného školního sboru, který si samozřejmě klade značně odlišné cíle, především v oblasti koncertní. Konkrétně se jedná o to, jak řešit logické propojení učební látky s obvykle čtyřletým cyklem členství ve sboru, v němž se setkávají studenti všech čtyř ročníků. Je sympatické, že autorka si tohoto problému je vědoma a pokusila se naznačit jeho řešení. Podle mého názoru však vědomostní složka takto pojaté výuky hudební výchovy stejně zůstává záležitostí značně nahodilou, nesystematickou. Na druhé straně je jasné, že čtyřleté členství ve sboru má nepopíratelně větší přínos pro rozvoj pěveckých dovedností i obecné hudebnosti než klasická výuka.

Ke koncepci mám ještě tyto poznámky:

- Neobvyklé se mi jeví zařazení folkloru jako podřazené oblasti pod populární hudbu.
- Ve výběru úprav lidových písní se zcela vytratily písně slovenské. (s. 123–124)
- Vytyčení průřezových témat a hlavně očekávaných výstupů v oblasti tzv. vážné hudby (s. 87–93) se mi jeví nepřiměřeně ambiciózní, blíží se spíše požadavkům na absolventa vysokoškolského studia hudební výchovy.

Za vysoce přínosnou považuji kapitolu 5, obsahující soupis sborových skladeb vhodných pro prezentaci jednotlivých slohových období a nejvýznamnějších skladatelů. Tento výběr autorka navíc doplnila notovým materiálem, umístěným na DVD, jež je součástí tištěné podoby práce.

Nepříjemně překvapí, že autorka se na s. 106 a 108 dopustila až neskutečného množství chyb ve jménech skladatelů – Jan Blažej Kopřiva, Felix Mendlessohn, Gabriel Fouré, Zoltan Kodaly, i skladeb – Cantique de Jacques Racin.

Pokud jde o jazykovou stránku, práce obsahuje poměrně velké množství chyb různého typu. Uvádím následující příklady:

- Záměna sloves dostat a dostát. (s. 9)
- Na s. 9 je chyba ve skloňování zájmena ona.
- Co představuje jazykově tvar viz? Lze jej psát s tečkou? (s. 33, 126)
- Shoda podmětu s přísudkem - Offertoria jsou snadno dostupné (s. 108), shoda v pádě - znalosti žáků absolvující tradiční výuku. (s. 25)

- Několikrát se objevuje nesprávné užití přídavného jména oproti přičestí trpnému, např. koncepce, které je věnovaná tato práce. (s. 15)
- Chybné vazby, např. rozvoj vkusu u žáků. (s. 18)
- Chybné stupňování příslovce podrobně – více podrobně. (s. 79)
- Některé chyby v kvantitě vokálů vznikly zřejmě překlepem, např. rozdíl dotaci – dotací (s. 11), vzniká za přítomností několika rozporů. (s. 102)

Autorka také několikrát nerespektuje rozdíl mezi mluveným a psaným projevem a užívá spojení typická pro ústní projev, např. Podívejme se tedy stručně... (s. 11), nebo Podíváme-li se teď na sborník skladeb (s. 134).

Nevhodné je také několikrát užití hovorových výrazů, které do odborné práce nepatří, např. je přeci jen snazší (s. 16), skupina jako celek zkrátka nezpívá (s. 49), kdyby přeci jen byla zkouška zařazena (s. 100), nakonec se podařilo skladby sehnat (s. 124), rovnou si na časovou osu vyvěšovat kartičky (s. 134).

K formální stránce práce mám dvě připomínky:

- Podle obvyklých pravidel se nemá v textech používat podtrhávání, ale k odlišení významu nadpisů či výrazů používat různou velikost, typ a tučnost písma.
- Není správné psát neslabičné předložky na konci řádku (s. 12, 22, 46, 48).

Závěr:

Předložená disertační práce zpracovává aktuální téma a prezentuje originální koncepci netradiční realizace středoškolské výuky hudební výchovy. Celkově je zpracována seriózně, s velkou zodpovědností a nadhledem, který se projevuje především v tom, že autorka nezastírá problémy navržené koncepce a informovaně na ně reaguje. Přes uvedené nedostatky ve formální a jazykové rovině předložený text podle mého názoru splňuje požadavky na tento typ graduační práce, a proto jej **doporučuji k obhajobě**.

V Praze 12. 7. 2017

prof. PhDr. Stanislav Pecháček, Ph.D